

eul_wid: piw-aa

Γαληνὸς ὁ Περγαμηνός · Galen of Pergamon II

Allegories-Homer's Iliad 4.1–4

Ἀλληγορίαι εἰς τὴν Ἰλιάδα τοῦ Ὀμήρου

Period: Ῥωμαϊκὴ Roman
Dialect: Κοινή Koine
Domain: Γραμματικὴ Grammar
Format: Πραγματεία Treatise

420 Ἀλληγορία ἀναγωγικὴ εἰς τὸ παρ' Ὀμήρῳ ῥηθέν· οἱ δὲ θεοὶ παρ Ζηνὶ καθήμενοι ἡγορόωντο, χρυσέῳ ἐν δαπέδῳ μετὰ δέ σφισι πότνια Ἥβη νέκταρ ἐφονόχει· τοὶ δὲ χρυσεοὶς δεπάδεσσι δειδέχατ' ἀλλήλους, Τρώων πόλιν εἰσορόωντες. τοῦ αὐτοῦ, ὡς ἔοικε, τοῦ σοφωτάτου Διακόνου κυρίου Ἰωάννου τοῦ Γαληνοῦ. καὶ τινὰ τῶν σωμάτων, οἷς οὐκ ὀλίγον τὸ δυσειδὲς καὶ μελάντερον πρόσεστιν, ἐπιθέτοις κόσμοις ἐγκαλωπίζεται· τοῖς γὰρ κομμωτικοῖς περιχρῶννύμενα χρώμασι τό τε πρῶν ἀπορραπίζουσιν εἰδεχθῆς, καὶ γε πρὸς ἀμήχανον ἀποξέονται καλλονήν. τοιοῦτον δέ τις καὶ περὶ τὴν τῶν θύραθεν τερατουργίαν κατανοήσῃ. καὶ πόρρω μὲν ἢ τοῦ ψεύδους ταύτης διπλῆ, καὶ πολὺ μᾶλλον, ἢ τὰ Μυσῶν καὶ Φρυγῶν διεσθήκασιν, τῆς ἡμετέρας εἰλικρινοῦς ἀληθείας ἀφέστηκε, πλὴν ἀλλ' εἴ γε θέμις τὴν ἀγριέλαιον πρὸς καλλιέλαιον ἐγκεντρίζειν, καὶ τὸ τῶν Ἑλληνικῶν μύθων δυσπρόσωπόν τε καὶ ἀλμυρὸν πρὸς λαμυρίαν μυρίαν μεταβλητέον ἡμῖν καὶ τὴν εἰδέχθειαν τούτου μεταχρωστέον ἐς τὸ εὐπρόσωπον. ὁ παντοίας σοφίας ἴδμων ὦν Ὀμηρος, καὶ τῶν λόγων Ὠκεανός, θεῶν ὁμιλίαν πρὸς τὸν ὕπατον, καὶ ὥπερ τὸ σθένος οὐκ ἐπιεικτὸν Ζῆνα, τοῖς αὐτοῦ ποιήμασι συνεστήσατο. ἦν δὲ τὸ ὑπεστρωμένον τούτοις δάπεδον χρύσειον, Ἥβη δέ τις τὸ νέκταρ ἐφονόχει, οἱ δὲ χρυσοῖς δεπάδεσσι τά τε πρὸς ἐκεῖνον καὶ πρὸς ἀλλήλους δειδέχατο· ἐν τούτοις ὄντες, καὶ τὴν τῶν Τρώων πόλιν ἑώρων, οὐκ εὖ πράττουσαν πρὸς τῶν Ἀχαιῶν. τοιοῦτον μὲν τὸ τοῦ μύθου χαμαιζήλον τε καὶ ἀκαλλές· ἐπεὶ δ' ἢ τοῦ τεχνικοῦ λόγου δύναμις ἰσχύειν οἶδε κὰν ταῖς ἀναμόρφους τῶν ὑποθέσεων ἀφορμὰς ἐρανίζεσθαι, οὐκ ὀκνητέον καὶ τὸ τοῦ μύθου πρόσγειον ὡς ἐφικτὸν ὑψηλολογησαί τε καὶ πρὸς θειοτέραν ἰδέαν αὐτὸ μεταστοιχειῶσαι. πάντως δ' οὐκ ἐπισκώψει τις τῶν μεμψιμοίρων τούτου χάριν ἡμᾶς, ὡς εἴπερ μὴδ' ἐξ ἀποτόμου πέτρας ἀρύττειν ὕδωρ καὶ τὸ πικρὸν εἰς γλυκυχυμίαν μεταπιεῖν ἐπειρώμεθα. [35]

421 ὕπατον οὖν Ζῆνα τὸν ἀπάσης διανοίας ὑπέρτερόν τε καὶ ἀπειροδύναμον θεὸν εἰπεῖν οὐ καινόν, οὐδὲ τοῦ προσήκοντος διαμάρτοιμεν. ἐτέρου γὰρ οὐδενὸς ἢ τῆς ζωῆς αἰτία τοῖς πᾶσιν ἐξήρτηται, ὅτι μὴ τοῦ πρὸς τὸ πᾶν ἐφικνοῦντος θεοῦ καὶ ὄντος αὐτοζωῆς· ἐκεῖνον γὰρ θεία καὶ ἀληθὴς φωνή, τό· ἐγὼ εἰμι ἢ ζωὴ τε καὶ ἡ ἀλήθεια. τῆς αὐτῆς δὲ κλήσεως ἀξιωθεῖεν ἂν καὶ αἱ περὶ αὐτὸν δυνάμεις, καὶ τοῦ πρώτου σπεῖσαι φωτός, τοὺς θειοτάτους φημὶ τοὺς Χερουβὶμ τε καὶ Σεραφὶμ, καὶ τοὺς λοιποὺς συλλόγους τῶν περὶ τὸ θεῖον αὐτῶν φύσεων. εἰ γάρ τοι πρὸς ἀνθρώπους ἀμαρτίαις τυγχάνοντας οὔτε τῶν αὐτοῦ πολλῶν καὶ μεγάλων εὐεργεσιῶν τῇ τῆς ἀγαθότητος ἀφθονίᾳ φεισάμενος φαίνεται, καὶ τοῦ οἰκείου δέ γε τούτοις ὀνόματος μεταδίδωσι,

καὶ καθάπερ τῷ τῆς λήθης ἐμπεπτωκότας βυθῷ, καὶ τοῦ ἰδίου ἀξιώματος πρὸς ἄγνοϊαν ἐληλακότας, ἄγει τε πρὸς ἀνάμνησιν τούτου, καὶ προσονειδίζει τούτοις τὸ χαμαιριφές καὶ ὠκύμορον, πολλῷ δὴ μᾶλλον ταῖς περὶ αὐτὸν πρώταις φύσεσι κοινωνήσῃ τοῦ οἰκείου ὀνόματος. ἀλλ' ὁ μὲν οὖν ἐπὶ πᾶσι θεὸς ἀθεώρητός τε καὶ ἀκατονόμαστος, ὅτι ποτ' ἂν εἴη, καὶ οὐδὲν οὐδενὶ χωρητός, οὔτε μὴν προσιτός, ἐφ' οἷς δὲ τῶν ἀπάντων δημιουργὸς ἔνεστι καὶ παραγωγεὺς, τὰ παρ' αὐτοῦ πρώτως τὴν πρὸς τὸ εἶναι πρόοδον εἰληφότα τῆς πρὸς αὐτὸν ἐνώσεως οὐκ ἀποξενοῖ, ἀλλ' ἐπιστρέφειν οἶδε πρὸς ἑαυτὸν, καὶ ἄρρητοῖς τὴν τοῦ παντὸς διοίκησιν τούτοις ἐντέλλεσθαι. ἀμέλει τοι τὸ πρὸς θεὸν ἀπεστράφθαι καὶ τὴν ἐφ' οἷς διωκῆκασι τοῦ θεοῦ βούλησιν ἀναφέρειν, προσομιλεῖν λεχθεῖεν ἂν τῷ θεῷ. ἐν χρυσέῳ δαπέδῳ. ἀσύγκριτα μὲν οὖν τὰ θεῖα τυγχάνει πάντα πᾶσι καὶ μηδενὶ μηδ' ὅλως παραβλητά· ἐπεὶ δὲ τῷ τῆς σαρκὸς ἔσμεν κατειλημμένοι δεσμῷ καὶ μηδὲν ὑπὲρ τὰ παρόντα γινώσκομεν τῶν καθ' ἡμᾶς, ὅτι κάλλιστόν ἐστι καὶ λαμπρότερον, πρὸς τὴν τῶν ὑπερκοσμίων εἰκόνα παραλαμβάνειν εἰώθαμεν, οὕτω δὴ καὶ τὸν υἱὸν καὶ λόγον τοῦ θεοῦ τὸν Χριστόν, ἥλιον δικαιοσύνης καὶ φῶς καὶ ἀπαύγασμα τῇ θεῖᾳ φίλον κατονομάζειν γραφῇ οὐκ οὐκ ἀπαῖδον. ^[35]

422 λοιπὸν τὸν χρυσὸν τῶν ὑπερουρανίων χωρίων τὴν φανότητα παριστάνειν, εἴτε τῆς αἰθερίου φύσεως τὸ ὑπέρλαμπρον, εἴτε τινὸς ἄλλως εἴτε τινὸς ἄλλης ἀπεριγράπτου περιοχῆς τῶν αὐτῶν ἐκείνων οὐσιῶν τὸ διάφορον. καὶ περὶ τῆς Ἥβης οὕτως ἔχω σκοποῦ. δηλοῦται γὰρ δι' αὐτῆς τὸ περὶ τὴν τῶν θείων καὶ ἀπορρήτων τῶν νόων κατάληψιν ἐπιτατικόν τε καὶ σύντονον, τῆς ἀδιαιρέτου τέ φημι τῶν ποιῶν ὑποστάσεων διαιρέσεως καὶ τῆς ἀσυγχύτου τούτων ἐνώσεως. οὐ γὰρ [ἐστὶν οὐκ] ἔστιν ὅτε τοῦ πρὸς θεὸν ἀτενίζειν παύσονται καὶ ταῖς ἐκεῖθεν φωτοβολίαις ἐπεντρυφᾶν, δι' ὅπερ Ἥβη τίς ἐστι τούτοις δεξιουμένη, δεξιουμένη δὲ νέκταρι, ὃ δὴ παρ' Ἑλλήσι μὲν, εἴπερ τι ἕτερον, ἥδιστόν τε καὶ πότιμον πόμα θεῶν· ἡμῖν δ' ὑποληπτέον ἐς τὰ ἐκεῖσε κάλλη τὰ ἄρρητα νέκταρ, ὡς ἀληθῶς ἡ θεῖα πρόνοια ἢ ὑπὲρ λόγον συγκατάβασις, καὶ ἡ μέλλουσα κρίσις, ὧν περ οἱ ἄγγελοι εἰς τὸ διηνεκές εἰσιν ἐμφορούμενοι. νέκταρ τὸ οὐράνιον σφαίρωμα, ἢ τοῦ πυρὸς φύσις, κίνησις τοῦ ἀέρος, ὕδατος χύσις, ὄγχοι καὶ πεδιάδες τῆς γῆς, καὶ τούτων συμπάντων ἔνωσις ὁμοῦ καὶ διάκρισις ἄρρητος. νέκταρ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἢ τῶν θείων ῥημάτων κατάληψις· ὡς γλυκέα γάρ, φησί, τῷ λάρυγγί μου τὰ λόγια σου ὑπὲρ μέλι τῷ στόματί μου, ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐπιβόλοις φρενῶν τοιαῦτα, ἐπεὶ περ τοῖς ἄλλως ἔχουσιν ἀπόβλητά τε καὶ ἀνήδονα, πάσχουσιν ἀτεχνῶς πάθος ἰκτεριώντων, οἷσπερ τὴν γευστικὴν διεφθαρμένοις παντάπασιν αἴσθησιν δοκεῖ καὶ τὸ μέλι πικρόν. ἀλλήλους δειδέχαι ο. οὐ γὰρ τὰ μείζω καὶ ὑπερκείμενα, (μόνον τοῖς ὑποκειμένοις τῆς θείας αὐγῆς μεταδίδωσιν, ἢ φησιν ὁ μέγας πατὴρ Διονύσιος), ἀλλὰ καὶ τὰ ὑποβεβηκότα τοῖς ἄνω τὴν τῶν κάτωθεν διακονίαν γνωρίζουσιν· ἀλλὰ τοῦτο μὲν πρὸς ἀλλήλους, πρὸς θεὸν δὲ τῷ ἀπαύστῳ ἐκείνων καὶ θείῳ ὕμνολογῆματι καὶ τοῖς χερουβικοῖς τρισὶν ἁγιασμοῖς, ὧν τὸ τέλος ἡ τῆς μιᾶς διατράνωσις κυριότητος καὶ καινὸν οὐδὲν, ἀγγέλους εἰσάγειν δεξιουμένους θεόν. πῶς γάρ, ὅπου γε καὶ ἡμεῖς τοῦτο λεγόμεθα, δρᾶν ἐν καρδίᾳ καθαρᾷ, συντετριμμένῳ δὲ πνεύματι, ἐποχῇ κοιλίας καὶ γλώττης, ἀποχῇ πλεονεξίας, τῆς τῶν ἁμαρτιῶν μητροπόλεως, καὶ πάσαις ἄλλαις ἰδέαις τῶν κακιῶν. ^[35]

423 Τρώων πόλιν εἰσορόωντε ς. ἡμεῖς μὲν οὖν ἀτενεῖς ἐν βάθει τοῦ σώματος ὄντες ἢ μόνως θεῷ προσανέχειν διατεινόμεθα ἢ περὶ τὸν χοῦν λυπούμεθα. τὸ δ' ἐν ἀμφοῖν εἶναι, [οὐκ ἂν] οὐδὲ τοῖς διαβατικωτέροις τὸν νοῦν τοῦτ' ἂν γένοιτο. ἄγγελοι δὲ τὰ τε ἄνω ἀμφιπολοῦσιν, ὥσπερ ἐκκέλευστοι τυγχάνουσιν ὄντες πρὸς τοῦ θεοῦ, τὰ καθ' ἡμᾶς διοικούντες καὶ ἐφορῶντες καὶ τὴν κοσμικὴν ταύτην κατάστασιν, ἧς τινος σύμβολον τὸ τῶν Τρώων πτολίεθρον, τὴν μὴ πρὸς τὸ νοητόν τε καὶ ἄρρατον, ἀλλὰ πρὸς τὸ κομμωτικὸν καὶ περιεσχίνευτον κάλλος ἀποκλίνας τῆς Ἑλένης, τῆς ἐλκούσης καὶ κατασπώσης τὸν νοῦν ἡδονῆς τε καὶ ματαιότητος· ἡδονὴ γὰρ οὐδὲν ἄλλο τοῖς σοφοῖς ἀποπέφασται, ἀλλ' ἡ μόνον ἡδονοῦσα καὶ κατασείουσα τὴν

ψυχὴν καὶ τοῦ πρὸς τὸν νοῦν ἐπεστράφθαι μεθέλκουσα. ἔστι δὲ καὶ ἄλλη τις ἡδονή, ἣτις ἐκ τῆς τῶν θειοτέρων ἐργασίας ἐγγίνεσθαι πέφυκε τῇ ψυχῇ, ἡ δύνουσα καὶ ἀναπτεροῦσα τὸν νοῦν πρὸς θεόν, ἥ τινι προσεκτέον μᾶλλον ἡμᾶς, καὶ μὴ τῆς βελτίονος αἰρεῖσθαι τὴν χεῖρωνα, σφαλλομένους ἐκ τῆς ὁμωνυμίας. δι' ἡδονῆς γὰρ τὸ τῶν πονηρῶν ἡμῖν ἐπιτίθεται πλῆθος, ἦν μέλιτι προσεικάζει τις τῶν σοφῶν, ὧς τινι σφηκία μᾶλλον ἐνασμενίζουσι, τουτέστιν οἱ πονηροὶ καὶ τῆς σωτηρίας ἡμῶν ἀντικείμενοι, καθάπερ δι' Ἑλένην τοῖς Τρωσὶν Ἀχαιοί. ἀλλὰ γε θεὸν ἡμεῖς ἐξαιτήσωμεν, μηδαμῶς ἡμᾶς αὐτὴν διὰ τῆς κοσμικῆς θαλάττης πρὸς ἑαυτοὺς ἐφελκύσασθαι. εἰ δέ γε συμβὰν οὕτω γένηται, ἀλλ' ὅσον τάχος ἐς μακρὰν αὐτὴν ἀποσκορακίσωμεν, ὥς ἂν μή, βουλομένων αὐτῆς ἀντιποιεῖσθαι καὶ διὰ βίου παντὸς ἐξέχεσθαι τῶν πολεμίων ἔργον ἢ ἡμετέρα πόλις, φημί δὲ τὴν ψυχὴν, γένηται, καὶ ἡμεῖς αἰχμάλωτοι γεγονότες ζυγῷ δουλείας ἐνδιατρίψωμεν πονηρᾶς. τοιοῦτο ὡς ἐξ ὁστρέου τοῦ μύθου μάργαρον ἀνιχνεύσαμεν καὶ ἐκ τῆς ἀκάνθης ῥόδον ἐκνίσσαμεν. Τρισὶ τούτοις ὁ τῆς ἀλληγορίας τῶν μύθων περιωρίσθη τρόπος, ἢ γὰρ φυσικῶς αὐτοὺς ἀλληγοροῦμεν, ἢ ἠθικῶς, ἢ θεολογικῶς. ^[35]

424 φυσικῶς μὲν, ὅτε πρὸς τὴν φύσιν αὐτοὺς ἀνάγομεν, ὥς ὅταν οἱ θεοὶ παρ' Ὀμήρῳ μάχωνται (τὸ γὰρ τῶν στοιχείων, οἶμαι, νεῖκος διὰ τούτων αὐτῶν αἰνίττεται)· ἠθικῶς δέ, ὅταν περὶ τῆς ἐν ἡμῖν κακίας καὶ ἀρετῆς φιλοσοφῶμεν (ὥς παρ' Ὀμήρῳ μάχεται μὲν ἡ Ἀθηνᾶ τῷ Ἄρει καὶ Ἑρμῇ τῇ Λητοί, καὶ εἴ τις ἄλλη τῶν ἀρετῶν πρὸς κακίαν ἀντίθετος)· θεολογικῶς δέ, ὥσπερ ἄλλως τε πολλαχῶς καὶ ὡς ἐνταῦθα τὸν μῦθον ἠλληγορήκαμεν. ^[5]